

1. Llywodraethu a Chylch Gorchwyl

Un o'r prif weithredoedd yn dilyn cyfarfod y pwyllgor sgrwtini ym mis Ionawr 2025 oedd adolygu Cylch Gorchwyl y Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol a'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol. Mae'r gwaith hwn wedi'i gwblhau bellach, ac mae'r Cylch Gorchwyl diwygiedig wedi'i gymeradwyo'n ffurfiol gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol. Mae'r newidiadau hyn yn cryfhau trefniadau llywodraethu, egluro atebolrwydd ac yn sicrhau fod cyfrifoldebau diogelu'n cael eu gwreiddio'n gyson o fewn y Cyngor.

2. Cryfhau Aelodaeth ac Ymgysylltu

Mae'r Bwrdd Gweithredu Diogelu Corfforaethol wedi ehangu ei aelodaeth yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac mae cynrychiolwyr o bron pob un o gyfarwyddiaethau'r cyngor bellach yn aelodau. Mae hyn wedi cryfhau ymgysylltu trawsadrannol yn sylweddol a chreu momentwm cadarnhaol er mwyn datblygu cyfrifoldebau diogelu o fewn Cyngor Sir Ynys Môn.

Paratowyd nodyn briffio ar gyfer Cyfarwyddwyr, Penaethiaid Gwasanaeth ac aelodau'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol er mwyn sicrhau bod ganddynt ddealltwriaeth glir o'u rolau a'u cyfrifoldebau mewn perthynas â diogelu corfforaethol. Mae hyn yn atgyfnerthu atebolrwydd ar lefel uwch swyddogion ac mae'n cynnal ymarfer diogelu cyson o fewn yr holl feysydd gwasanaeth.

3. Cofrestr Risgiau Corfforaethol a Chyfathrebu

Mae diogelu'n parhau i gael ei nodi fel y trydydd risg mwyaf i'r Cyngor. Mae hyn yn atgyfnerthu'r angen am drosolwg corfforaethol cryf a pharhau i rannu'r neges fod *Diogelu'n Gyfrifoldeb i Bawb*.

Yn ystod yr Wythnos Ddiogelu ym mis Tachwedd 2025 dosbarthwyd newyddlen diogelu corfforaethol i'r holl staff er mwyn:

- Atgoffa gweithwyr am eu dyletswyddau diogelu a'r llwybrau adrodd
- Atgyfnerthu'r neges fod Diogelu'n Gyfrifoldeb i Bawb
- Hyrwyddo'r modiwl e-ddysgu mandadol, Diogelu Grŵp A.

Byddwn yn awr yn cyhoeddi newyddlen diogelu bob chwarter a bydd y rhifyn nesaf yn canolbwyntio ar Gam-drin Domestig.

Mae Tîm Cyfathrebu'r Cyngor yn cynorthwyo'r Bwrdd Gweithredol Diogelu Corfforaethol i ddatblygu cynllun cyfathrebu cynhwysfawr. Bydd hyn yn sicrhau fod cyngor a gwybodaeth ynghylch diogelu'n cael ei rannu'n rheolaidd â staff a'i hyrwyddo ymysg y cyhoedd ar y cyfryngau cymdeithasol a sianelau cyfathrebu eraill.

4. Troseddau Cyfundrefnol Difrifol a Gwaith Amlasiantaethol

Mae staff Tai, Gwasanaethau Cymdeithasol a Safonau Masnach yn parhau i fod yn aelodau gweithredol o'r cyfarfodydd Troseddau Cyfundrefnol Difrifol a drefnir gan Heddlu Gogledd Cymru.

Mae enghreifftiau diweddar o waith partneriaeth effeithiol yn cynnwys camau a gymerwyd gan swyddogion Safonau Masnach yn erbyn siopau fêps pan godwyd pryderon fod cynhyrchion yn cael eu defnyddio i gam-fanteisio ar bobl ifanc. Dengys hyn effaith gadarnhaol cydweithio amlasiantaethol o ran lleihau risgiau ac amddiffyn unigolion agored i niwed.

Mae trafodaethau â Heddlu Gogledd Cymru'n mynd rhagddynt hefyd, mewn perthynas â gweithio mewn partneriaeth ar yr Ymgyrch *Makesafe*. Mae'r ymgyrch hon yn cynorthwyo i nodi ac atal achosion o gam-fanteisio, yn arbennig mewn lleoedd tebyg i westai, cwmnïau tacsï, siopau a busnesau eraill sy'n ymwneud â'r cyhoedd. Mae'n codi ymwybyddiaeth ymysg staff fel y gallant adnabod arwyddion o gam-fanteisio rhywiol a cham-fanteisio troseddol ac adrodd ar unwaith am unrhyw bryderon er mwyn diogelu pobl ifanc. Bydd y Swyddog Cymorth Cymunedol yr Heddlu (PCSO) sy'n arwain y gwaith hwn yn bresennol mewn cyfarfod o'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol maes o law.

5. Y Ddyletswydd Prevent ac Ymwybyddiaeth o Radicaleiddio

Mae Cyngor Sir Ynys Môn eisoes wedi derbyn arian o'r Gronfa Atal Radicaleiddio gan y Swyddfa Gartref er mwyn cynnal gweithdai Prevent ar hyd a lled yr Ynys.

Yn ystod yr Wythnos Ddiogel ym mis Tachwedd:

- Fe wnaeth 220 o bobl fynychu'r gweithdai Prevent
- Roedd y sesiynau'n agored i staff y cyngor a sefydliadau trydydd sector
- Cyflwynwyd y gweithdai yng Nghaergybi, Llangefni ac Amlwch. Gweithiodd y Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol yn agos â Medrwn Môn er mwyn cyrraedd sefydliadau trydydd sector.
- Roedd yr adborth yn gadarnhaol, a dywedodd y rhai a gymerodd ran fod ganddynt fwy o hyder yn eu gallu i adnabod risgiau radicaleiddio ar-lein.

Mae'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol bellach yn paratoi ar gyfer Gwiriad Sicrhau Ansawdd Blyneddol Prevent y Swyddfa Gartref ym mis Ionawr. Bu rhai o aelodau'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol yn rhan o is-grŵp oedd yn gyfrifol am gwblhau archwiliad o gydymffurfiaeth y Cyngor â'r Ddyletswydd Prevent, fydd yn cyfrannu'n uniongyrchol at

y broses sicrhau ansawdd. Mae'r Swyddfa Gartref yn anelu i rannu'r canlyniad ym mis Mai 2026.

6. Ymateb i'r adroddiad "Cyfiawnder trwy ein Dewrder"

Ers cyhoeddi *Cyfiawnder trwy ein Dewrder*, mae'r Cyngor, a'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg yn arbennig, wedi bod yn gweithio'n agos â Bwrdd Diogelu Gogledd Cymru er mwyn dangos sut y gwnaethom ymateb i argymhellion yr Adolygiad Ymarfer Plant. Archwiliwyd y gwaith hwn yn fanwl mewn trafodaethau yn y Panel Sgriwtini Addysg ar 17 Rhagfyr 2025. Trwy'r broses honno, roeddem yn gallu darparu eglurhad pellach ynglŷn â'r mesurau cadarn sydd ar waith i reoli a monitro materion diogelu.

Ers cyhoeddi'r adroddiad, mae'r Cyngor wedi cryfhau ei drefniadau gweithio gyda chyrrff llywodraethu allweddol, gan gynnwys Cyngor y Gweithlu Addysg, y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS), Gofal Cymdeithasol Cymru ac Undeb Rygbi Cymru. Rydym yn gweithio'n agos â'r sefydliadau hyn i sicrhau eu bod yn cael eu hysbysu, ar yr adeg briodol, pan godir pryderon am weithiwr cofrestredig. Mae hyn yn sicrhau fod cyrrff rheoleiddio'n derbyn y wybodaeth sydd ei hangen arnynt i gymryd camau amserol a chymesur, gan gryfhau trefniadau diogelu ymhellach o fewn y Cyngor.

7. Caffael a Chomisiynu Diogel

Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol yn craffu ar brosesau caffael yn gysylltiedig â chludiant plant i'r ysgol ac yn ôl adref.

- Mae'r Swyddog Trwyddedu wedi mynychu cyfarfod o'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol er mwyn esbonio'r broses ar gyfer derbyn trwydded tacsî.
- Mae'r Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol yn adolygu p'un a yw hyfforddiant diogelu cyfredol a gynigir i gwmnïau tacsî yn ddigonol a ph'un a yw polisïau presennol yn rhoi blaenoriaeth i ddiogelu
- Mae'r camau nesaf yn cynnwys archwilio sut y caiff contractau tacsî eu comisiynu gan y gwasanaethau Addysg a Phrifyrdd.
- Y nod yw sicrhau fod yr holl contractau tacsî yn cynnwys trefniadau diogelu cadarn.

Mae'r gwaith hwn yn rhan o ffocws ehangach ar gryfhau comisiynu diogel o fewn y Cyngor.

8. Adolygiadau Diogelu

Nid oedd rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn gyfeirio unrhyw achosion at Fwrdd Diogelu Gogledd Cymru ar gyfer Adolygiad Diogelu Unedig Sengl yn ystod y 12 mis diwethaf.

Mae disgwyl i Adolygiad Lladdiad Domestig yn ymwneud â phreswilydd o Ynys Môn gael ei gyhoeddi eleni. Bydd y Bwrdd Cyflawni Diogelu Corfforaethol yn adolygu'r argymhellion, gan sicrhau eu bod yn cael eu gweithredu'n briodol o fewn y gwasanaethau perthnasol.

9. Datblygu'r Gweithlu

Mae mesurau diogelu ar gyfer y gweithlu'n parhau i gael eu cryfhau:

- Mae gwiriadau DBS yn parhau i fod ar waith ar gyfer swyddi perthnasol
- Mae gwiriadau cyn-cyflogi cadarn yn cael eu defnyddio'n gyson
- Mae Swyddog Hyfforddi Diogelu Corfforaethol penodedig yn goruchwyllo'r ddarpariaeth hyfforddiant

Yn ogystal â'r uchod, mae Archwiliad Mewnol yn cael ei gynnal ar hyn o bryd sy'n canolbwyntio ar drefniadau diogelu yn gysylltiedig â recriwtio athrawon llanw.

Mae hyfforddiant mandadol ar gyfer pob aelod o staff yn cynnwys:

- Trais yn erbyn Merched, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol
- Prevent
- Caethwasiaeth Fodern
- Diogelu (Grŵp A) (**modiwl mandadol ers diwedd Tachwedd 2025**)

Service	VAWDASV	Prevent	Modern Slavery	Diogelu Grwp A
ADULTS	100%	100%	100%	37%
CHILDREN'S	96%	97%	95%	47%
CORPORATE TRANSFORMATION	100%	100%	100%	17%
COUNCIL BUSINESS	100%	100%	100%	36%
HIGHWAYS, WASTE AND PROPERTY	79%	85%	85%	31%

HOUSING	89%	89%	89%	15%
LEARNING	94%	95%	93%	53%
PROVIDER UNIT	76%	84%	84%	41%
REGULATION AND ECONOMIC DEVELOPMENT	94%	94%	94%	32%
RESOURCES	99%	99%	100%	23%
SCHOOLS	61%	47%	55%	4%
SENIOR MANAGEMENT	100%	87.5%	100%	75%
Grand Total:	<u>75.2%</u>	<u>70.4%</u>	<u>74.2%</u>	<u>16.4%</u>

Mae'r ganran o staff ysgolion sydd wedi cyflawni hyfforddiant ar Learning Pool yn isel, ond mae sawl ffactor i'w hystyried yma sef:

- Problemau I gyda mynediad i Learning Pool, yn enwedig yn dilyn newid e-byst addysg a defnydd o e-byst Hwb.
- Rhai wedi gwneud hyfforddiant drwy ddulliau eraill, e.e., prynu system eu hunain i mewn er mwyn cadw cofnod o hyfforddiant diogelu mewn un lle.
- Mae'r ysgolion yn darparu manylion yr hyfforddiant yn eu hadroddiadau diogelu blynyddol a bydd y rhain i mewn erbyn diwedd mis Ionawr.
- Tra bo hyfforddiant Grŵp A yn fandadol ers mis Tachwedd gan y Cyngor, mae'r ysgolion wedi bod yn darparu'r hyfforddiant hwn ers mis Medi 2023 gyda recordiad ar gael fel bod staff / llywodraethwyr yn gallu ei wyllo unrhyw amser. Felly rydym yn gwbl ffyddiog bod staff ein hysgolion mewn lle cryf o ran yr hyfforddiant hwn.

10. Gorchymyn Diogelu Cam-drin Domestig

Ym mis Ebrill 2025, cyhoeddodd y Swyddfa Gartref fod Gogledd Cymru wedi'i dewis fel ardal beilot ar gyfer y Gorchmynion Diogelu Cam-drin Domestig oedd newydd gael eu lansio.

O dan y ddeddfwriaeth hon, gall yr awdurdod lleol, a'r gwasanaeth Tai a'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn arbennig, wneud ceisiadau trydydd parti i amddiffyn dioddefwyr cam-drin domestig, hyd yn oed heb ofyn am eu caniatâd.

Y Cyngor yw un o'r cynghorau cyntaf o fewn ardaloedd y cynllun peilot yn y DU ac mae o wedi ymgeisio'n llwyddiannus yn barod am Orchymyn Diogelu Cam-drin Domestig ar ran defnyddiwr gwasanaeth. O ganlyniad i'r gorchymyn:

- Rhoddwyd tag electronig ar y tramgwyddwr
- Cafodd ei wahardd rhag cysylltu â'r dioddefwr
- Derbyniodd ddedfryd o dair blynedd yn y carchar yn sgil torri'r gwaharddiad

Bydd y Bwrdd Gweithredol Diogelu Corfforaethol yn parhau i archwilio sut y gall yr Awdurdod Lleol wneud cais am Orchymynion Diogelu Cam-drin Domestig er mwyn grymuso ac amddiffyn dioddefwyr.

11. Y Camau Nesaf

Mae'r prif flaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf yn cynnwys:

- Lansio Strategaeth bum mlynedd y Bwrdd Diogelu Corfforaethol ym mis Ebrill 2026
- Cryfhau gofynion diogelu ar gyfer contractwyr
- Parhau i wreiddio diogelu yn yr holl gyfarwyddiaethau
- Gwella cydweithio amlasiantaethol ac ymgysylltu cymunedol
- Cyhoeddi newyddlen diogelu chwarterol
- Datblygu a chyflwyno'r cynllun cyfathrebu diogelu newydd

Camau nesaf i Ysgolion

- Pryderon am y system Learning Pool am gael eu trafod yn y cyfarfod Busnes a Systemau Addysg nesaf.
- Aelod o'r tîm Adnoddau Dynol am fynychu'r digwyddiad llesiant ym mis Chwefror er mwyn helpu unrhyw unigolion nad oes ganddynt fynediad neu nad ydynt yn gallu mewngofnodi.
- Ysgolion eisoes wedi cychwyn cynnig hyfforddiant Grŵp B ar gyfer eu staff.

- Hyfforddiant Grŵp C yn cael ei gynnig yn rheolaidd ar gyfer personau dynodedig diogelu a chyrff llywodraethol ysgolion.

12. Casgliad

Mae'r gwaith a wnaethpwyd yn ystod y 12 mis diwethaf yn dangos fod cynnydd cryf wedi'i wneud o ran cryfhau trefniadau diogelu o fewn y Cyngor. Bydd y Bwrdd Gweithrdol Diogelu Corfforaethol yn parhau i yrru gwelliannau, sicrhau cydymffurfiaeth â dyletswyddau statudol a hyrwyddo diwylliant lle mae diogelu'n cael ei gydnabod fel cyfrifoldeb i bawb. Mi fydd materion yn ymwneud hefo cofnodi hyfforddiant staff o fewn ysgolion yn cael eu uchafu i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol mis Chwefror.